

Koltay Gábor

Négyszemközt Nemeskürty Istvánnal

Hitel Kiadó, 2025. december

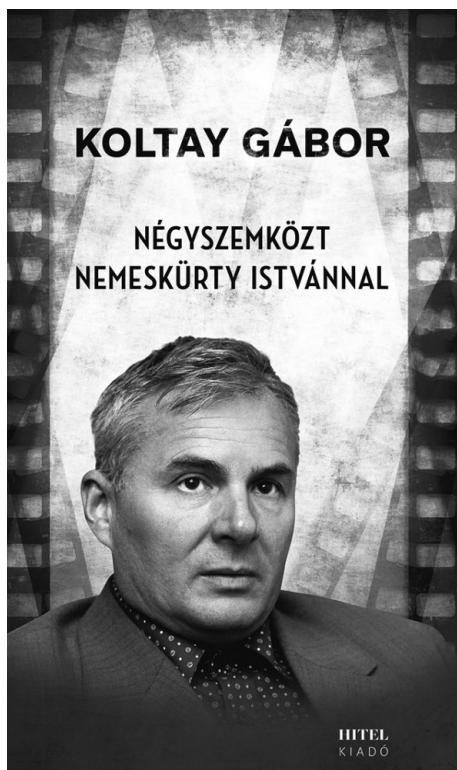
Nemeskürty István (1925–2015) író, irodalom- és filmtörténész, filmstúdióvezető, ismert közéleti személyiség 2025-ben lett volna 100 éves. Jelen interjúkötet a magyar szellemi életre évtizedeken keresztül nagy hatást gyakorló munkásságának, életének összefoglalója, amelyet harminc éven keresztül közeli alkotó- és munkatársa Koltay Gábor filmrendező különböző alkalmakkor készített a Tanár úrral.

Az exkluzív beszélgetések nemcsak egy életút részleteibe engednek bepillantást, hanem sokoldalúan feltárják Nemeskürty István törekvéseinek mindenkori célját, a történelmi ismeretek terjesztésének segítségével a hit, a hazaszeretet és a nemzettudat fontosságának hangsúlyozását, amelynek segítségével – ahogy ő fogalmazott – a magyarságnak országglakosok gyülekezetéből újra erős, összetartó közösséggé, nemzetté kell válnia.

Ez a sokoldalú, kivételesen gazdag életmű a mindenkori magyar szellemi közélet megkerülhetetlenül fontos fejezete, amelynek felmutatásából ma is megfontolandó, értékes, időtálló ismereteket lehet szerezni.

Részlet a kötetből

Igazi hitet és erőt adni az embereknek, a mindenkori olvasónak csak úgy lehet, ha pontosan tisztában van múltjával, a történésekkel, tudja mi az, amit az utódoknak be kell építeni saját eszmerendszerükbe, törekvéseikbe, s mi az, amitől meg kell szabadulni, amit ki kell hajítani a történelem szemétdombjára. Remélem, hogy könyvem hozzájárult a tisztánlátáshoz. 2002 után is nagy igény volt erre

az országlakosok jelentős részénél. Szerettem volna elérni, hogy az ország azon fele, amelyik hitt egy nemzeti jövőben, fogjon össze. Mert ha ez nem következik be, szórványmagyarokként fogunk lézengeni saját hazánkban. Könyvemben feltettem a kérdést és válaszoltam is rá. Így fogalmaztam: „Mit tegyünk, hogy megmaradjunk? Ne féljünk. Legyenek érveink belső ellenségeink ravaszul kifundált rágalmaira. Higgyünk a szeretet erejében. Töltsük be az ürességeket, tömörüljünk egységgé. Ne tőrjünk, hogy a magyar földet – ami megmaradt – elorozzák tőlünk. Éreztesük, hogy a nép nem a kormány alattvalója, hanem a kormány: a nép, a nemzet szolgája.” Könyvemet így fejeztem be: „Egy 1990 után szociáldemokratává dicsőült főelvtárs mondotta nemrégiben: tanuljunk meg kicsinek lenni. Csakhogy mi nem kicsinyek vagyunk, hanem csonkák! Ne tőrjünk, hogy tovább csonkítsanak. Merjünk nagyok lenni!”

2003 áprilisában a népszavazás az Európai Unióhoz való csatlakozás mellett döntött. Magyarok számára című kötetében már a rendszerváltozás utáni történelemről töpreng, meglehetősen kritikus hangnemben. Ha lehet azt mondani, Tanár úr a korábbiakhoz képest még keményebben fogalmaz. „Eladták az országot! Nem azoké lett, akiktől elvették.”

Egy lelkileg szétesett, öntudat és hit nélküli országlakosok gyülekezetére köszöntött rá a rendszerváltozás, amelyet nem mi vívtunk ki, azt két szemben álló világhatalom megállapodása tette lehetővé. Arról nem is beszélve, hogy ezt az Egyesült Európát megkérdésünk nélkül eltervező, mi több: elrendelő gyülekezet hallani sem akar a kereszténységről, noha az Európának nevezett földrészt kultúrája a kereszténységből fakad. Nekem ez a pogány Európa nem kell. Megtanultuk a nemzetiszocialista Németország és az internacionalista Szovjetunió iskoláiban, mit jelent keresztény mivoltunk megtagadása. Úgy csaltak be minket ebbe a csapdába, hogy eredetileg az '50-es években egy keresztény, konzervatív társulásról, egymás iránti szolidaritásról volt szó...

A kemény és őszinte gondolatok mellett, mint valami igazi „imakönyv”, ez a kötet is lelkieken megerősítő útravalót adott.

Már többször érintettük beszélgetésünk során, hogy Magyarország mint állam 1541-től kezdve 1918-ig nem létezett. A történettudósok Hóman Bálinttól kezdve Szekfű Gyulán át a marxista történészekig úgy kezelik történelmünk ezen szakaszát is, mintha ebben a korszakban is létezett volna egy önálló magyar állam, és a mi felelőségünket terhelnék mindama rémes döntések, amiket e hosszú időszak jellemzésekor fel szoktak sorolni. Az történt, hogy a magyar állam megszűnve egyéni érdekcsoportok halmazává vált. Különböző kasztok, urak, a saját kis hatalmuk érdekében a saját földbirtokaik területén a saját érdeküket képviselték. Megszűnt a nemzeti egység feladatának tudata, megszűnt a nemzeti érzés. Egy független ország kormányzásához szükséges tapasztala-

tokat senki sem szerezhette. Valahányszor kísérlet történt az önálló Magyarország megteremtésére, mindig szinte lelki szükségletünk támadt egy külső hatalom remélt támogatására. A franciák segítségével bízott Zrínyi Miklós és II. Rákóczi Ferenc. És sajnos, hasonlóképpen gondolkodott és érzett a Trianon utáni magyarság határon innen és túl, hiszen nem önmaguktól, hanem a németektől várták a megoldást. Ami aztán '45 után elhozta számunkra a legfőbb rosszat: a nyakunkra települtek az oroszok. Ne kerteljünk, az a tizenhárom év, ami 1989 vagy 1990 óta a könyvem megjelenéséig eltelt, az a biztató közjátékokkal együtt is kétségbeejtő. Történelmünk ismétli önmagát. Megint nem magunkat szabadítottuk föl, a megszálló szovjet-orosz hadsereg kivonult, a szovjet birodalom összeomlott. Bár ott álltunk a romokon, de ajándékba kaptuk a szabadságot. S megint nem tudtunk élni vele, építkezés helyett elkezdődött a felelőtlen nosztalgizálás a „börtön” biztonsága után, aminek másodízben lett az a vége, hogy visszatértek negyvenöt év rombolásának fő felelősei, vagy azoknak szellemi jogutódai. Számkivetetté tettük önmagunkat. A 2002-ben hatalomra jutott vezetők nem akarták, hogy független magyar állammá váljunk. A hozzájuk közel álló politikai körök azért vették üldözőbe a nemzet fogalmához hú társadalmi réteget, mert tudták, hogy milyen veszedelmes számukra ez az öntudat. A nemzeti öntudat nem kirekesztő, másokat bántó – amivel vádolják –, hanem arra is alkalmas, hogy nagy önérzetet adjon, és ezt sokan nem szeretik. Az ilyen tudatú ember szeretné tudni, keresni, hogy mi végre van a világon, van-e az életnek más célja is, mint a puszta vegetatív lét. Sokan ezt sem szívesen hallják, mert azt akarják elérni, hogy a közvélemény semmi mással, csak a napi vegetációjával foglalkozzon. A jelek arra mutatnak, mintha a cél valóban az lenne, hogy az ország lakosságának többsége engedelmes birkanyáj legyen, és a többség sajnos ebbe szívesen belemegy.

A Magyar századok című könyve, amelynek alcíme: Gondolatforgácsok a nemzet életrajzához, 2006-ban jelent meg a Polgári Magyarországért Alapítvány támogatásával a Szabad Tér Kiadó gondozásában. A könyv megírására Orbán Viktor miniszterelnök biztatta, aki szeretett volna a magyar történelemről egy jól forgatható áttekintést az érdeklődők, elsősorban az iskolai oktatás számára közkinccsé tenni. Így született meg a könyv, amely István király magyar államától a rendszerváltáson keresztül a kétezres évek elejéig foglalja össze az eseményeket és vázol fel megfontolásra érdemes tendenciákat, tapasztalatokat.

Vallom, hogy a nemzet történelmét mindenkinek ismernie kell. Akár egyetértő, akár eltérő véleményt alakít ki magában bárki, netán a közfelfogással vagy a hagyománnyal ellentétben. Ez a könyvem a nemzet életének csupán fő csomópontjait veszi szemügyre, tehát semmiképpen sem részletesnek szánt történelemkönyv. Arra figyeltem, mikor, miképpen vett részt a nemzet saját sorsának irányításában, a mindenkori uralkodó vagy államvezető kormány figyelembe vette-e a közérdeket, vagy erősebbnek vélt, tudott külhatalom érdekében cselekedett?

Sokadszor és végérvényesen hangsúlyozom, hogy 1541 óta nyelvünk a nemzetfenntartó erő. Mindebből következőleg hazánk történetét irodalmunk története nélkül sohasem fogjuk megismerni. Ezért is használok sok idézetet, versrészletet, amelyek kiegészítik, mélyebb megvilágításba helyezik a történelmi tényeket, eseményeket. Külön érdekessége a könyvnek Eckhardt Tibor levele, amelyet titkos amerikai kiküldésekor fogalmazott 1943. július 1-jén a Független Kisgazdapárt akkori vezetőihez: Tildy Zoltánhoz, Varga Bélához és Nagy Ferenchez. A levél másolatát 1994 márciusában kaptam kézhez Amerikából. Sajnos észrevételeit, megállapításait, javaslatait az ország vezetői nem fogadták meg. Meg kell állapítanunk, hogy a nemzet kormánya rossz döntéseket hozott, pedig Eckhardt Tibor hosszú leveléből is kiderül, hogy a nemzet állama tájékozott volt, és rosszat sejtett.